

BÜYÜKŞ

Yayın Tarihi	01.12.2015
Tiraj	2000
Referans	54406487
Yayın	Terme Bilgi Pınarı
Yayın Tipi	Dergi
Dağılım	Yerel
Sayfa	38
Reklam Eşdeğeri	171,67 \$
StxCm	171,67

Küpür

Metin

Sayfa: 38

Ahmet Sezgin

Büyük Şair Turgut Uyar, Terme'de

Turgut Uyar, 1951–1954 yılları arasında Samsun/Terme Askerlik Şubesi'nde personel subayı olarak görev yapar.

Şair-Yazar Turgut Uyar, 1951 yılında personel subayı olarak görev yaptığı Kars'ın (Ardahan) ilçesi Posof'tan Terme'ye gelişini bir çeşit uyarılıkla temas olarak nitelendirmektedir. Çünkü Terme'de –Posof'ta olmayan- elektrik ve sinema vardır. Terme'de Varlık ve Kaynak dışında dergiler de bulup okuyabilmektedir.

Teğmen Turgut Uyar'ın Terme Askerlik Şubesi Başkanı olarak görev yaptığı yıllarda Terme/Üskütü (Bağsaray) Köyü İlkokulu Başöğretmeni olan merhum Ahmet Akbulut, Terme'de tanıştığı Turgut Uyar'ı ve onunla olan arkadaşlığını şöyle anlatmaktadır:

"O zamanlar Terme, küçük bir kasaba gibiydi. Şehir merkezinin dört bine yakın nüfusu ancak vardı. İçme suyu yoktu. Köyleri kalabalık, mahrumiyet bölgesi bir ilçe durumunda idi. Öğretmen sayısı, yirmi beş, otuz kişiyi geçmezdi. İlçede, öğretmen sayısından biraz fazlaca memur olduğ-

Edip Cansever ve Cemal Süreya ile birlikte "İkinci Yeni" şiir akımının en önemli üç şairinden biri olan; "Türkiyem", "Dünyanın En Güzel Arabistanı", "Tütünler Islak", "Her Pazartesi", "Divan", "Toplandılar", "Kayayı Delen İncir", "Sonsuz ve Öbürü" isimli çok önemli şiir kitaplarının sahibi Ahmet

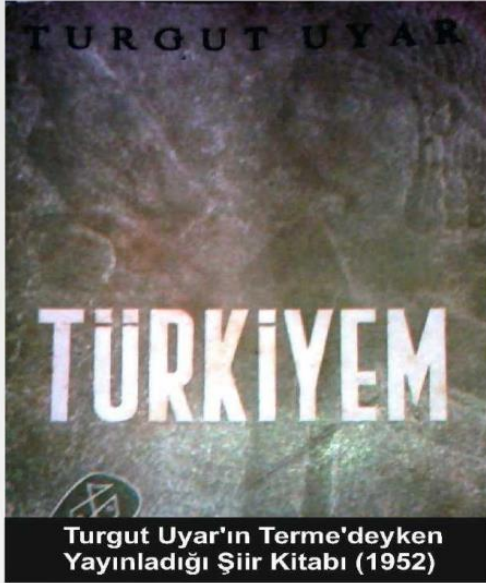
nu varsayarsanız; bu insanlar küçük kümeler halinde dostluk ve arkadaşlık grupları oluşturur, kahvehanelerde kültür sohbetleri yaparlardı. Ara sıra bu sohbetlere kültürlü Termeli eşrafların da katıldığı olurdu.

Oturduğumuz masada Turgut Uyar, bize güzel şiirler okur; yazıp tamamlamadığı şiirlerden ufak parçalar sunar. Türk edebiyatı ve şiiri hakkında geniş anlamda kültüre sahipti. Türk şiir ve edebiyatının, tarihi değişim süreçlerini kapsayan genel bilgileri; arada şiirler okuyup değişik örnekler vererek bize tatlı tatlı anlatırdı. Düzgün Türkçesi vardı. Güzel ve anlaşılır şekilde konuşurdu. (...) Sohbeti, dostluğu ve efendiliği ile sevilen bir insandı. Herkese olduğundan daha çok değer verir, konuşan arkadaşlarını zevkle, dikkatle dinlerdi.

Terme'de bir hayli dostları vardı ama; en samimi dostu, askerlik şubesinden mesai arkadaşı Ordulu Teğmen Nihat Bey'di. Terme'yi ve insanlarını çok sevdiğini söylerdi.

(/padphoto/54406487/38/4877a78f-cd44-e011-a5b3-001a6465f174)

Şiirde verimli çağının burada daha da geliştiğini anlatırdı. "**Varlık**" yayınlarının basıp yayınladığı "Türkiye'm" adlı şiir kitabındaki şiirlerin büyük bölümünü Terme'de yazdığını önemle belirtirdi." (Canik Dergisi, Şubat 2013, 15. Sayı)

Turgut Uyar; Terme Askerlik Şubesi'nde subayken çıkardığı, Posof ve Terme'de yazdığı şiirlerin bir kısmının da yer aldığı, geleneksel şiirin biçim özelliklerinden de faydalandığı, kır hayatının hâkim olduğu şiir kitabı "Türkiyem"i Terme'de görev yaptığı sırada -1952'de- yayımlar.

"Seni boydan boya sevmişim,
Ta Kars'a kadar Edirne'den.
Toprağını, taşını, dağlarını
Fırsat buldukça övmüşüm.

Sen vatanımsın, ekmeğimsin
Duyduğum, bildiğim zafersin yıllarca..
Zonguldak'ta 63 numara
Nazlı sahiller Akdeniz'de.
Sevdasın ciğerlerimde parça parça
Yarı kalmış dileğimsin.."

Terme'nin cadde ve sokaklarında dolaşırken, subaylık yaparken kendisini hep yalnız ve mutsuz hisseden Turgut Uyar, 14 Aralık 1951'de yazdığı "Akşam Üstü Rüyası" isimli şiirinde Terme'de parasız ve yalnız olduğunu ifade etmektedir: "Ne biletim, ne param ne dostum var." "Uyan Turgut'um, garibim, uyan/ Bura Terme'dir." diye kendisine gurbet gerçeğini telkin eden şair Turgut Uyar, bir akşamüstü rüyasından uyanır.

"Terme köprüsünden kamyonlar geçer,/ Ir-gatlar üç orada beş burada konuşurlar." diyerek yalnızlığını vurgulayan Turgut uyar, sigarasını yakıp evine döner.

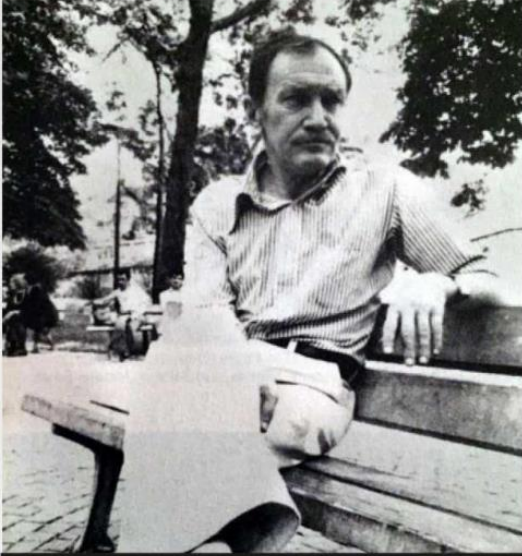
1946-1949 yılları arasında Terme'de yaşayan Şair-Yazar Hilmi Yavuz, bir kitabında "Bir Bellek Mekânı: Terme" başlıklı yazısında şöyle der:

"Ne zaman çocukluğumun Terme'sini anımsasam, anılar Turgut Uyar'ın şiiriyle, özellikle de şu iki dizeyle birlikte gelir belleğime:

-Uyan Turgut'um, garibim, uyan/ Bura Terme'dir...(...)

Terme köprüsü!..Turgut Uyar'ın, 'Terme köprüsünden kamyonlar geçer' diye söz ettiği köprüdür bu!" (İnsanlar, Mekânlar, Yolculuklar, **Boyut Yayıncılık**, İstanbul, 2001)

(/padphoto/54406488/39/4877a78f-cd44-e011-a5b3-001a6465f174)

Turgut Uyar

Şair Turgut Uyar, başka bir şiirinde de yine Terme'deki yalnızlığından dert yanmaktadır: "Bir tuzlu sahile, ben Robenson'um, deyip/ Kemali azametle kadem basmışsın/ Söyle turnam, insan olsun, köpek olsun, karınca olsun/Bir dost aramaz mısın?"

Turgut Uyar, gurbeti çok derinden yaşadığı Terme'deyken yazdığı "Akşam Üstü Rüyası" adlı şiirinde "Gün olur bütün kaygılardan âzâde/ Ben de gelirim." der ama üç yıl sonra Ankara'ya gittiğinde toplumun kapitalistleştiğini, teknolojinin insanî değerleri yok ettiğini görünce büyük bir hayal kırıklığına uğrar ve içine kapanır. Anadolu'nun doğallığını, Anadolu insanının saflığını özler. "Bizi tutkulara çağırdı, otobüse, sosise, buzdolabına/ Telefona, sinemalara, radyolara, bir sürü kancık sevdalara/ Sürü sürü mutsuz alışkanlıklara/ Yalan dolan itliklere, keten elbiselere." (Büyük Ev Ablukada)

Bekir Tunga isimli oğlu 1952'de Terme'de doğan Turgut Uyar, 1954 yılında Terme'den ayrılıp Ankara'da üsteğmen olarak çalışır. 1957'de ilk evliliğini sonlandıran Turgut Uyar, aynı yıl Rana Tomris (Tomris Uyar) ile evlenir. 1958'de yüzbaşıyken ordudan –sevemediği mesleğinden- istifa eder. Türkiye Selüloz ve Kâğıt Sanayii Ankara Şubesi'nde çalışan şair, 1967'de emekli olur ve 1968'de de İstanbul'a yerleşir.

Edip Cansever'in de vurguladığı gibi "Türk şiirinin en seçkin, en usta şairlerinden biri" olan Turgut Uyar; "Tütünler Islak" ile Yeditepe Şiir Armağanı'nı (1963), "Kayayı Delen İncir" şiiri ile Behçet Necatigil Ödülü'nü (1983) ve "Büyük Saat" ile Sedat Simavi Vakfı Edebiyat Ödülü'nü (1984) kazanır.

Şair-Yazar İsmet Özel'in "Modern Türk şiirinin konformizme düşman sesi" olarak nitelendir-

diği Turgut Uyar, yakalandığı siroz hastalığı nedeniyle 22 Ağustos 1985'te İstanbul'da vefat eder. Ama cenazesinde onun büyüklüğüne yakışmayan sayıda çok az bir insan vardır. Bir avuç yazar, birkaç eş dost, belki iki üç okuru, iki de garson vardır Turgut Uyar'ın başında. Şair, Aşiyân Mezarlığı'na defnedilir.

Terme'de yaşayan şiir dostları, Terme köprüsü ve Lise Caddesi'nde yürürken ara sırada da olsa "Bu küçük ilçede bir zamanlar büyük Şair Turgut Uyar da yaşamış. Bu köprü ve caddelerde o da yürümüş. Bu toprağın kokusunu almış, suyunu içip havasını teneffüs etmiş. Burada 3 yıl sevinip hüznlenmiş, Terme Çayını seyredip şiir yazmış ve okumuş. Bir çocuğu burada doğmuş, bir çocuğu burada ilkokula başlamış." diye düşünür, bu ilçeyi daha çok sever belki.

Turgut Uyar'ın, gurbeti, yalnızlığı ve parasızlığı çok derinden yaşadığı Terme'deyken yazdığı "Akşam Üstü Rüyası" adlı şiiriyle sizleri baş başa bırakıyorum:

AKŞAM ÜSTÜ RÜYASI

Şimdi gemiler geçer uzaklardan
Gönlüm güvertede sereserpedir.
Işıklı geceler, saz sesleri, peynir ekmek
Ne biletim ne param ne dostum var...
Pır pır eden yüreğim bakındıkça...
-Uyan Turgut'um, garibim, uyan
Bura Terme'dir.

Terme köprüsünden kamyonlar geçer,
Irgatlar üç orada beş burada konuşurlar.
Bir gece başlar, yarı siyah, yarı kırmızı
Cigaramı yakar eve dönerim...

-Gidin gemiler, gidin
Vardığınız yerlere selam edin
Gün olur bütün kaygılardan uzak
Ben de gelirim...
(Türkiyem, Varlık Yay., 1952)

Turgut Uyar Mezarı (1985)

(/padphoto/54406489/40/4877a78f-cd44-e011-a5b3-001a6465f174)

Bugünkü Haberciniz (/haberci/basin/4877a78f-cd44-e011-a5b3-001a6465f174/348)

Gelişmiş Sürüm (<http://gold.ajanspress.com.tr/extp/NTQ0MDY0ODcmMSYxOTQ3MyYwJjE=>)

Ajanspress Haberci